

Uppehållstillstånd för skyddspersoner

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2009/10:190 Uppehållstillstånd för skyddspersoner.

En av polisens uppgifter är enligt polislagen (1984:387) att bedriva särskilt personsäkerhetsarbete beträffande vittnen och andra hotade personer (skyddspersoner). Rikspolisstyrelsen får ingå överenskommelser med andra länders myndigheter om omlokalisering av personer som har en stark hotbild emot sig. I propositionen föreslås att skyddspersoner och deras närstående som omlokaliseras till Sverige ska kunna beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år och därefter permanent uppehållstillstånd.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Propositionen har inte föranlett några motioner. Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
 2. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:190.

Stockholm den 18 maj 2010

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (m), Veronica Palm (s), Helena Rivière (m), Ronny Olander (s), Lars-Arne Staxäng (m), Siw Wittgren-Ahl (s), Ulf Nilsson (fp), Kurt Kvarnström (s), Mats G Nilsson (m), Göte Wahlström (s), Lars Gustafsson (kd), Mikael Cederbratt (m), Fredrick Federley (c), Gunvor G Ericson (mp), Magdalena Streijffert (s), LiseLotte Olsson (v) och Lennart Pettersson (c).

Redogörelse för ärendet

I ärendet behandlar utskottet proposition 2009/10:190 Uppehållstillstånd för skyddspersoner. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1.

Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Propositionen

En av polisens uppgifter är enligt polislagen (1984:387) att bedriva särskilt personsäkerhetsarbete beträffande vittnen och andra hotade personer (skyddspersoner). Det särskilda personsäkerhetsarbetet ska långsiktigt hjälpa den som är hotad till en trygg tillvaro. Arbetet förutsätts därför i flertalet fall sträcka sig en avsevärd tid framåt. Avsikten är att arbetet ska bedrivas i förhållande till en begränsad krets särskilt hotade personer som ska ha rätt att stadigvarande vistas i landet. En förutsättning för särskilt personsäkerhetsarbete är att det finns en påtaglig risk för att allvarig brottslighet riktas mot personens eller dennes närståendes liv, hälsa, frihet eller frid.

Rikspolisstyrelsen får ingå överenskommelse med en utländsk brottsbekämpande myndighet om samarbete om särskilt personsäkerhetsarbete. Överenskommelser om omlokalisering till Sverige innefattar vanligtvis ett åtagande för Sverige att bereda den utländska personen tillgång till särskilt personsäkerhetsarbete i Sverige. Det innefattar även en reglering av kostnadsfördelningen mellan den svenska och den utländska brottsbekämpande myndigheten. Överenskommelserna innefattar också normalt förhållningsorder för skyddspersonerna.

För en tredjelandsmedborgare saknas för närvarande en bestämmelse som medger att uppehållstillstånd beviljas enbart på den grunden att han eller hon är en skyddsperson. En sådan grund bör därför införas för skyddspersonen själv och närstående till denne.

Särskilt personsäkerhetsarbete syftar således till att långsiktigt hjälpa den som är hotad till en trygg tillvaro. Meningen är att skyddspersonen ska få hjälp att bosätta sig och skapa en ny framtid i det land till vilket han eller hon överförs. Upphållstillstånd bör därför initialt beviljas för i vart fall ett år. Därefter ska permanent uppehållstillstånd kunna beviljas under förutsättning att personen fortfarande är föremål för särskilt personsäkerhetsarbete.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska endast få återkallas om det inte längre finns förutsättningar att bedriva särskilt personsäkerhetsarbete. Permanent uppehållstillstånd bör inte få återkallas utan att Rikspolisstyrelsen fått tillfälle att yttra sig.

Skyddspersonen ska inte kunna överklaga ett negativt beslut om uppehållstillstånd och inte heller kunna överklaga ett beslut om återkallelse av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Återkallelse av permanent uppehållstillstånd ska dock kunna överklagas av den enskilde.

En skyddsperson med tidsbegränsat uppehållstillstånd som ansöker om uppehållstillstånd och åberopar asylskäl ska inte omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

De föreslagna lagändringarna leder endast till marginella kostnadsökningar. Dessa ryms inom befintliga anslagsramar.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Utskottets ställningstagande

Som angivits ovan kan Rikspolisstyrelsen ingå överenskommelser med andra länders myndigheter om omlokalisering av personer som har en stark hotbild emot sig. Någon särskild grund för Migrationsverket att bevilja uppehållstillstånd för dessa personer saknas i dag i utlänningslagen. Det är därför angeläget att en sådan grund införs. Regeringens lagförslag har inte mött några invändningar i form av motionsyrkanden. Utskottet delar regeringens bedömning och tillstyrker lagförslagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:190 Uppehållstillstånd för skyddspersoner:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)
dels att nuvarande 5 kap. 16 a § ska betecknas 5 kap. 16 b §,
dels att rubriken närmast före 5 kap. 16 a § ska sättas närmast före
5 kap. 16 b §,
dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 5 kap. 15 b och
16 a §§, 7 kap. 7 c § samt 14 kap. 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

15 b §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska på ansökan av Rikspolisstyrelsen beviljas en utlänningsområde som är föremål för särskilt personsäkerhetsarbete enligt 2 a § polislagen (1984:387). Upphållstillståndet ska gälla i minst ett år.

16 a §

En utlänningsområde som med stöd av 15 b § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska när tillståndet löper ut, på ansökan av Rikspolisstyrelsen, beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon fortfarande är föremål för särskilt personsäkerhetsarbete enligt 2 a § polislagen (1984:387).

7 kap.

7 c §

Upphållstillstånd enligt 5 kap. 15 b § får återkallas endast om förutsättningarna för sådant uppehållstillstånd inte längre finns. Upphållstillståndet får återkallas endast på ansökan av Rikspolisstyrelsen.

Upphållstillstånd enligt 5 kap. 16 a § får inte återkallas innan

Rikspolisstyrelsen fått tillfälle att yttra sig.

14 kap.

4 a §

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 b eller 16 a § eller beslut i fråga om återkallelse av ett tillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 15 b § får överklagas till migrationsdomstol. Endast Rikspolisstyrelsen får överklaga sådana beslut.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser (asylsökande),

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller

3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 *eller 15 b* § utlänningslagen omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

I 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2009:1546.